

UNIDADE 3.

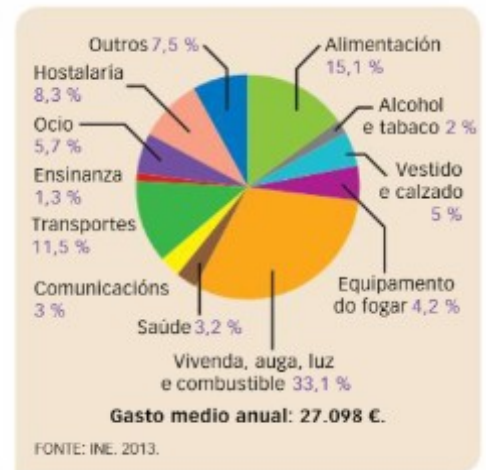
A Organización económica.

1 A actividade económica

1.1. Que trazos definen a actividade económica?

- A **actividade económica** diríxese a **satisfacer as necesidades e os desexos humanos** a través de **bens e servizos**, e, na maioría dos casos, a **obter unha ganancia**.
 - Os **bens son mercadorías tanxibles** (un coche, un electrodoméstico, unha flor,...)
 - os **servizos** son actividades que **non producen bens materiais** (servizos educativos, sanitarios, de transporte,...).
- As persoas que interveñen na produción de bens e servizos son os **produtores**.
- as que os consomen para satisfacer as súas necesidades son os **consumidores**.
- A **oferta** é a cantidade de produto que os produtores poñen á venda.
- A **demanda** é a cantidade de produto que os consumidores desexan adquirir.
- O **valor en diñeiro** do conxunto dos bens e servizos producidos durante un ano nun territorio e o que se denomina **Produto Interior Bruto (PIB)**.

1. CONSUMO MEDIO POR FOGAR ESPAÑOL

1.2. As fases da actividade económica.

- As actividades económicas abranguen **tres fases**:
 - A **producción**. Comprende o conxunto de actividades necesarias para **obter ou fabricar** un ben ou un servizo.
 - A **distribución**. Engloba as actividades que **poñen en contacto** o produtor e o consumidor dun ben ou servizo. Inclúe o transporte, o comercio, a publicidade, etc
 - O **consumo**. É a **adquisición** dun ben ou servizo, que satisfai algunha necesidade do consumidor.

1.3. Os sectores económicos

- As actividades económicas agrúpanse en **tres grandes sectores**:
 - **Sector primario**.
 - Agrupa as actividades dirixidas a **obter alimentos e materias primas** da natureza.
 - Comprende a agricultura, a gandería, a pesca e a explotación forestal.
 - **Sector secundario**.
 - Son as actividades económicas que **transforman as materias primas** en produtos elaborados.
 - Inclúe a industria, a minaría, o sector enerxético e a construción.
 - **Sector terciario**.
 - Tamén é chamado sector servizos porque comprende a estes.
 - Estes son tan **variados** como actividades necesiten ou estean dispostas a pagar a poboación e as empresas.

2. CONTRIBUCIÓN DOS SECTORES ECONÓMICOS AO PIB DE ESPAÑA

2. Axentes económicos e factores produtivos.

2.1. Os axentes económicos .

- As actividades económicas son realizadas por **tres grandes axentes**: as persoas, as empresas e o Estado.
 - As persoas.** Intervenien na actividade económica de varias formas:
 - Achegan o seu traballo** ás empresas e ao Estado por un salario.
 - Empregan os seus ingresos** en adquirir os bens e servizos que producen as empresas e o Estado, invisten os seus aforros e pagan impostos ao Estado.
 - As empresas. Producen bens e servizos e distribúenos** a cambio dun beneficio económico, unha parte do cal se converte en **impostos** que pagan ao Estado.
 - O Estado.** Realiza dous tipos de actividade:
 - Elabora a política económica**, é dicir, o conxunto de normas que orientan e exercen un certo control sobre as actividades económicas.
 - Produce e distribúe bens e servizos**, pero faino buscando o benestar da sociedade. Para iso, sérvese de:
 - Os **impostos** que recada das persoas e das empresas.
 - Os **beneficios** que obtén da produción das empresas do Estado ou **empresas públicas**.
 - O **traballo dos empregados públicos**.

4. AS EMPRESAS ESPAÑOLAS SEGUNDO O SEU TAMAÑO

Número de asalariados	Número de empresas	Porcentaxe do total
Microempresas: menos de 10	3.006.979	95,70
Pequenas empresas: 10-49	113.148	3,60
Medianas empresas: 50-249	18.979	0,60
Grandes empresas: 250 e máis	3.822	0,10

Fonte: INE, DIRCE. 2013.

2.2. Os factores produtivos

- Nas actividades económicas interveñen catro factores produtivos: recursos naturais, traballo, capital e tecnoloxía.
 - Os **recursos naturais** encóntranse no medio físico (solo, subsolo, augas, atmosfera, etc.). Adoitan ser **materias primas e fontes de enerxía**.
 - O **traballo** é o esforzo humano utilizado para **producir un ben ou un servizo**.
 - O **capital** é o **conxunto de recursos non naturais** que se empregan na produción e distribución. Trátase do diñeiro que cómpre para:
 - Montar a empresa (capital financeiro).
 - Comprar máquinas, fábricas, etc. (bens de capital).
 - Investir na formación dos traballadores (capital humano).
 - A **tecnoloxía** é o conxunto de instrumentos e procedementos, froito do coñecemento científico, que permiten producir os bens e servizos, e organizar a produción e a distribución de forma eficaz.
 - A suma do valor de todos estes factores constitúe os **custos de produción**.

2.3. I+D+i, produtividade e competitividade.

- O avance tecnolóxico e posible mediante o investimento no que se coñece como I+D+i,
 - as siglas de **investigación, desenvolvemento e innovación.**
- A **investigación** permítenos ampliar o noso coñecemento.
- O **desenvolvemento** aplica os novos coñecementos co fin de lograr melloras produtivas prácticas.
- E a **innovación** consiste en crear ou modificar produtos ou procesos produtivos (que non necesariamente derivan de novos coñecementos científicos), introducindo novidades.
- Os **avances tecnolóxicos incrementan a produtividade** das empresas.

FONTE: Eurostat, 2013.

Gasto (En % do PIB)

- Menor do 1
- Do 1 a 2
- Do 2 a 3
- Do 3 a 4

6. GASTO EN I+D+i DOS PAÍSES DA UNIÓN EUROPEA

3. Globalización.

É un proceso de progresiva **liberalización dos intercambios** de bens, servizos, tecnoloxía, traballo e capitais entre os distintos países do mundo. Isto supón que os produtos, os servizos, etc., dun país poden venderse noutro sen que sufran recargas especiais.

Como **consecuencia** do proceso de liberalización estase producindo:

- O **crecemento do comercio entre os países**, que repercutiu nun incremento da produción.
- Unha **crecente integración económica mundial**, que fai que as economías dos países cada día sexan **máis dependentes** das exportacións e importacións...
- O **xurdimento de novas potencias económicas** que lograron un importante crecemento económico e compiten coas potencias industriais tradicionais.
- Unha **certa globalización tamén social e cultural**, ao estenderse formas de pensamento e de vida, modas,...

3.1. Os organismos que dirixen a economía mundial

A globalización non sería posible sen a existencia dun conxunto de organismos que apoian o seu desenvolvemento.

- O **A Organización Mundial de Comercio (OMC)**
- O **Fondo Monetario Internacional (FMI)**
- O **Banco Mundial**
- O **G-20** intégrano os países do **G-8** máis outros once países e a Unión Europea. : (Alemaña, Canadá, Estados Unidos, Francia, Italia, Xapón, Reino Unido e Rusia). Reúnese periodicamente para analizar os grandes problemas da economía mundial e achegar posicións sobre as medidas axeitadas para resolvelos.

7. O CRECIMENTO DO COMERCIO

FONTE: Banco Mundial.

8. MEMBROS DO G-8 E G-20

3.2. Liberación dos intercambios:

Liberalizar os intercambios de produtos significa **eliminar ou reducir os obstáculos** que os países adoitan poñer para evitar a entrada de produtos doutros países, coa finalidade de que os produtos propios non sufran a competencia dos demais.

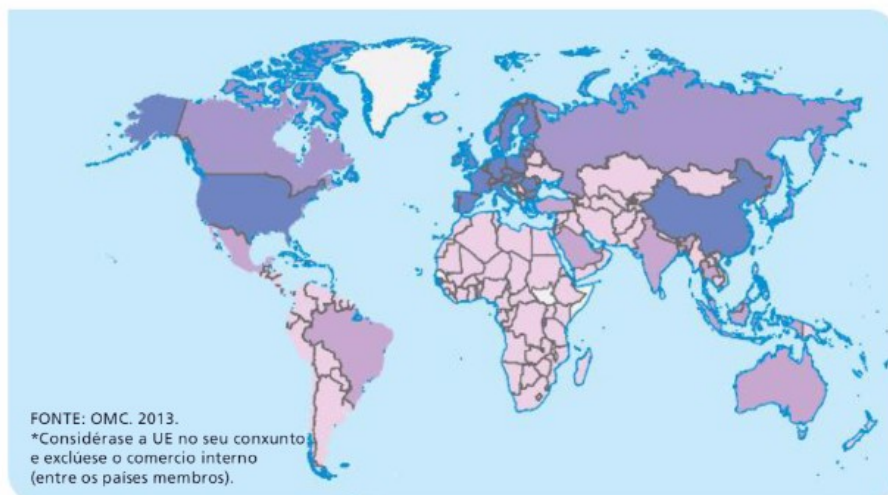
Os **principais obstáculos** son:

- Os **aranceis**, impostos que gravan as importacións, aumentando o prezo dos produtos estranxeiros.
- As **subvencións** (axudas económicas) aos produtores do país, para que poidan vender os seus produtos a un prezo máis baixo.
- A **limitación de artigos** dun produto que un país pode vender noutro.
- A aprobación de **normas de calidade** que dificultan a venda de produtos de países que non cumpran esa normativa.

11. EVOLUCIÓN DOS ARANCEIS

FONTE: Banco Mundial.

FONTE: OMC. 2013.

*Considérase a UE no seu conxunto e exclúese o comercio interno (entre os países membros).

Exportacións mundiais de mercadorías (En %)

- Menos do 1
- Do 1 ao 3
- Do 3 ao 10
- Máis do 10
- Sen datos

10. PROPORCIÓN DAS EXPORTACIÓNS MUNDIAIS DE MERCADORÍAS

4. As deslocalizacións.

4.1. Proceso de deslocalización.

É o **proceso** polo que unha **empresa pecha factorías ou sucursais no seu país** de orixe e as **estabelece noutros Estados do mundo**.

As empresas que se deslocalizan **buscan vantaxes**, como custos laborais máis baixos, **menores esixencias de coidado medioambiental**, impostos máis reducidos ou a proximidade a mercados en que se quere vender.

As deslocalizacións tiveron importantes **efectos**:

- Os **países desenvolvidos reducion a súa actividade** nos sectores deslocalizados, coa conseguinte **perda de empregos**.
- Os **países que recibiron** estas actividades puideron, por iso, **crear emprego**, recibir **tecnoloxía avanzada e capitais estranxeiros** e aumentar as súas exportacións.
- As **empresas deslocalizadas incrementaron** os seus **beneficios**.

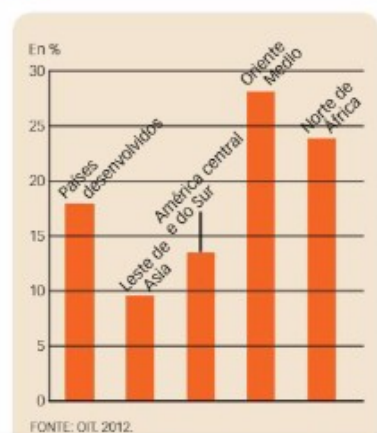
4.2. Globalización e traballo

Un dos **factores** que explican en que territorios se localizan as empresas son os **baixos custos laborais**. Isto xera **dúas situacións**:

- Nos **países desenvolvidos**, os traballadores empregados en actividades que se poden deslocalizar viven unha **situación de inseguridade**. Ademais, os seus **salarios crecen pouco** ou diminúen, e as súas **condicións de traballo tenden a empeoran**.
- Nos **países emerxentes e en desenvolvemento**, para seguir mantendo a competitividade, as **empresas intentan manter baixos niveis salariais e malas condicións de traballo**.

(O crecemento do emprego nos países emerxentes viuse acompañado por un **aumento dos salarios**. Non obstante, **seguen sendo moi baixos**).

37. TAXAS DE PARO

Na actualidade, **subsisten no mundo vellos problemas laborais**:

- Un **elevado nivel de inseguridade no emprego**.
- Unha **alta porcentaxe de economía somerxida ou informal**.
- O **traballo infantil**.
- **Non se crea emprego suficiente e subsiste o paro**.

5. O auxe das economías emerxentes.

5.1. Os países emerxentes

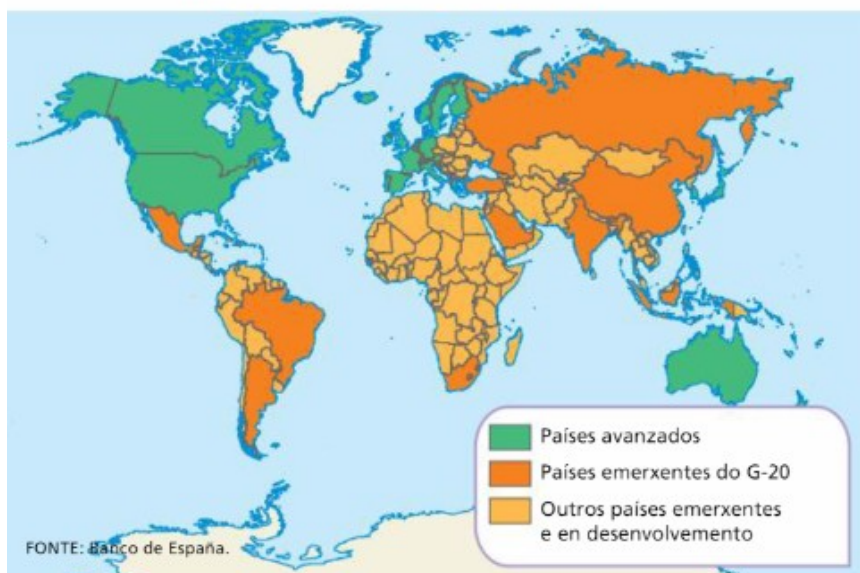
Considéranse emerxentes os países que presentan un **forte ritmo de crecemento do PIB** e da súa **participación no comercio exterior**. O seu crecemento é maior ca o dos países desenvolvidos.

5.2. As vantaxes destes países ante a globalización económica

Estas vantaxes son:

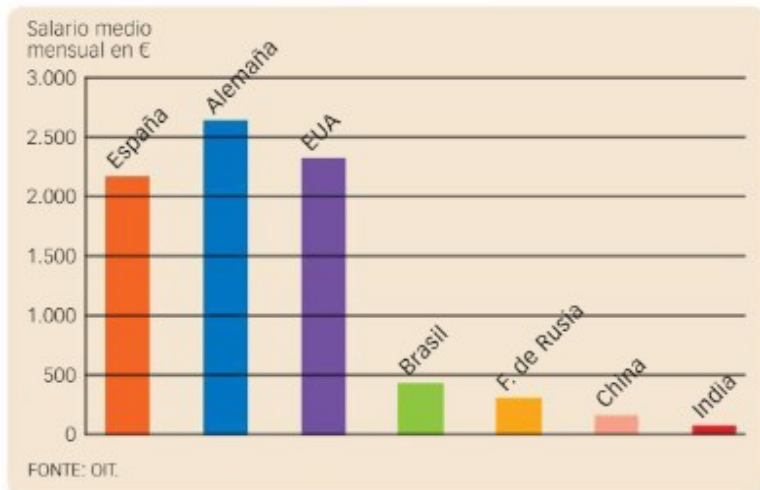
- Teñen unha **abundante poboación** que percibe baixos salarios.

19. PAÍSES AVANZADOS E EMERXENTES

- Están **ben comunicados** ou nas áreas de influencia dos países desenvolvidos, o que facilita os procesos de deslocalización.
- Algúns dispoñen de **recursos enerxéticos ou materias primas básicos** para a economía mundial.
- Os Estados potenciaron o seu desenvolvemento, creando **infraestruturas**, garantindo os **investimentos estranxeiros**, asinando acordos comerciais, apoiando a innovación, etc.

21. DIFERENZAS SALARIAIS

5.3. Principais limitacións dos países emerxentes

A pesar do seu gran desenvolvemento económico, estes países teñen aínda características que non permiten consideralos desenvolvidos:

- O seu crecemento e a súa capacidade para competir baséanse no mantemento de **baixos salarios**, o que crea grandes diferenzas sociais.
- O desenvolvemento non se estendeu polo territorio destes países dunha forma homoxénea, senón que **se concentra en zonas concretas**.
- O crecemento económico **concentrouse en sectores determinados**.
- **Dependen excesivamente das exportacións**.
- Para gañar competitividade, non tiveron en conta os **impactos negativos** das actividades produtivas sobre o **medio ambiente**.

Por iso, os países emerxentes deben afrontar como reto invertir a situación e superar estas limitacións.

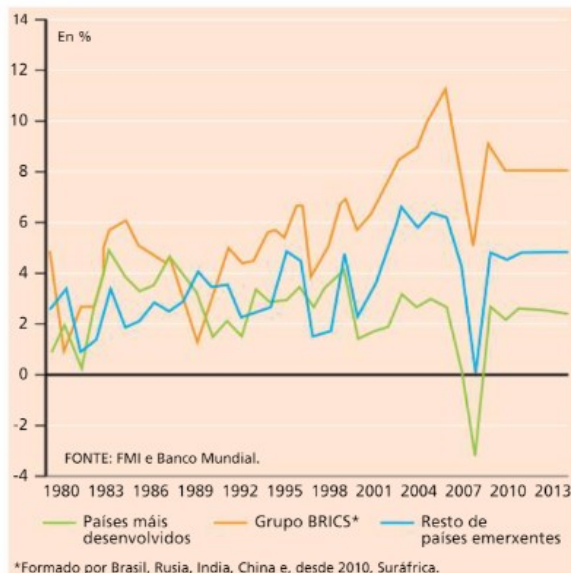
5.4. OS BRICS

Dentro dos países emerxentes, destacan os **BRICS: Brasil, Rusia, India, China e Suráfrica**.

Teñen varias características comúns:

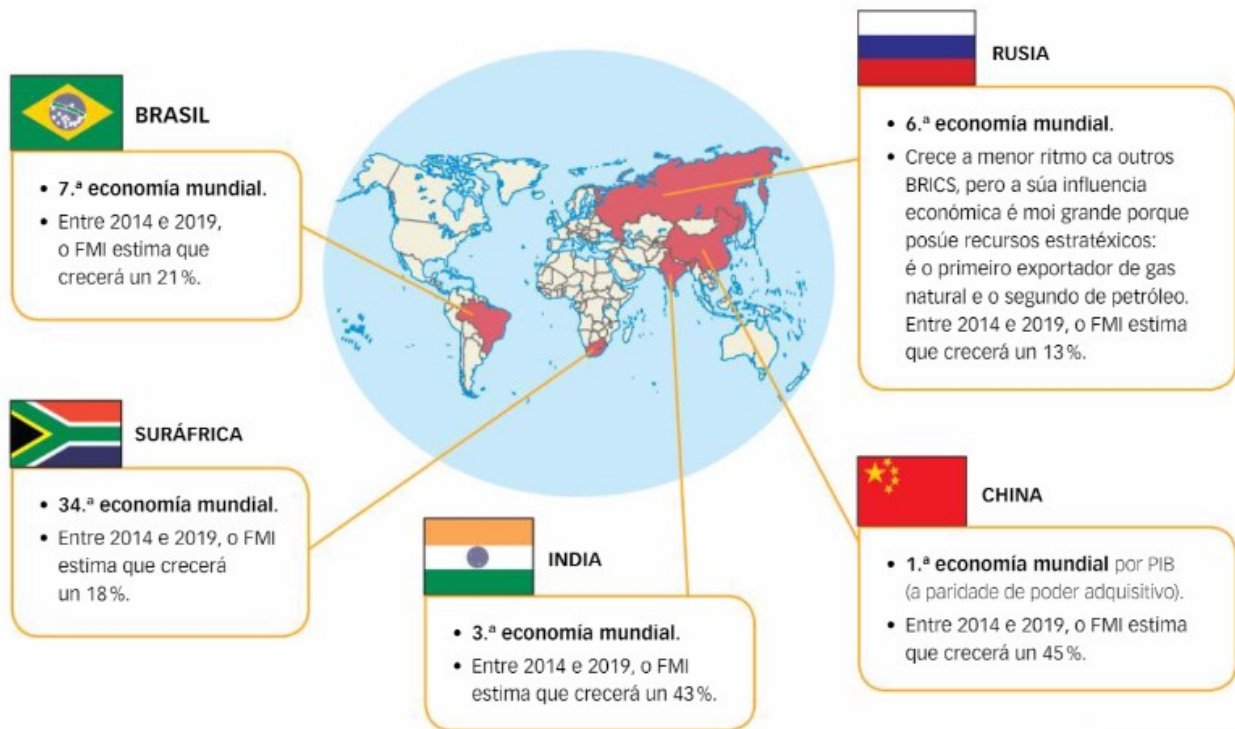
- O seu **crecemento económico é fortísimo**; en xeral, maior ca o dos demais países emerxentes.
- Son **países de gran tamaño e importancia económica**.
- Manifestan a súa intención de **exercer un papel de líderes na economía mundial**.
- **Actúan de forma coordinada**, celebran reunións en que adoptan políticas comúns, orientadas a aumentar o seu peso nas institucións económicas globais (G-20, OMC, ONU,...).

22. TAXAS DE CRECEMENTO DO PIB

25. CHINA: A DESIGUALDADE SOCIAL

6. A deterioración das potencias tradicionais

6.1. A debilitación económica dos Estados

Ata o decenio de 1990, os países desenvolvidos **controlaban a economía mundial**, pero **nos últimos anos**, os países desenvolvidos **perderon poder económico** e capacidade de actuación.

- Por un lado, **descenderon os ingresos** destes Estados procedentes dos **impostos**.
- Ademais, **os Estados endebedáronse trala crise de 2007**. Os Gobernos saíron ao **rescate de moitos bancos**, pediron empréstitos e isto **aumentou a débeda dos Estados**.

Como consecuencia, os Estados dos **países desenvolvidos contan con menos diñeiro** para financiar os **servizos e os gastos sociais**.

34. GRANDE ENDEBEDAMENTO

6.2. O Estado de benestar en risco?

Ao tempo que **os ingresos dos Estados desenvolvidos se debilitaron**, os **gastos sociais están aumentando**.

O **desfasamento entre ingresos e gastos** está provocando o **recorte dalgunhas prestacións e servizos sociais**.

A globalización deu lugar a **dous fenómenos contraditorios** nos países desenvolvidos:

- O **crecemento económico** e a multiplicación dos beneficios das **grandes empresas**.
- O **aumento das diferenzas de riqueza** entre a poboación.

Tradicionalmente, contar cun **traballo era a base para escapar da pobreza**, pero a **redución de salarios** esta aumentando o número de persoas que teñen un **traballo pero son pobres**.

33. ESCASO CRECEMENTO DAS POTENCIAS TRADICIONAIS

7. Os sistemas económicos.

Sist. económico	Decisión de Asignación		Decisión de Distribución
	¿Que producir?	¿Cómo producir?	¿Para quien producir?
Tradicional	La asignación de recursos se resuelve por herencia de padres a hijos , que conservan incluso el mismo oficio que el padre.		La distribución de bienes se determina por la costumbre o la tradición .
Planificado	La asignación de recursos está centralizada . La autoridad política impone los objetivos productivos, que se fijan en planes , y supervisa a los agentes productivos para controlar su cumplimiento.		La distribución se realiza según el criterio de la autoridad , que controla todas las relaciones comerciales , realiza el reparto o fija los precios.
De libre mercado	Los consumidores deciden con sus compras qué deben producir las empresas: si las compras aumentan, el precio sube , y las empresas sabrán que ese bien se demanda . Si disminuyen, el precio baja y a las empresas no les interesa producir ese bien.	La forma de producción la deciden las empresas con el objetivo de maximizar beneficios : buscan reducir sus costes al mínimo y ser muy eficientes.	Todos aquellos que pueden pagar el precio de un bien o un servicio pueden adquirirlo.
Mixto	Mercado: Beneficio y soberanía del consumidores Estado: Produce bienes no rentables e imprescindibles	Mercado: Principio del beneficios Estado: Empresa pública que busca el interés general	Mercado: Principio de la escasez Estado: Cobra impuestos y da ayudas